

*Tuottavuuden mittaaminen
oikeusministeriön hallinnonalalla*

*Tuottavuuden mittaaminen
oikeusministeriön hallinnonalalla*

ISSN 1458-6436
ISBN 978-952-466-687-9 (nid.)
ISBN 978-952-466-710-4 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
26.2.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Raportti	
Teemu Ollila, oikeusministeriö		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
Jani Heikkinen, Tilastokeskus		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Tuottavuuden mittaaminen oikeusministeriön hallinnonalalla			
Julkaisun osat Raportti			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Raportti esittelee oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuuden mittaaminen –hankkeen tuottavuuslaskennan tuloksia ja niistä johdettuja tuottavuuden kehityksen analyysseja.</p> <p>Raportti käsittää oikeusministeriön hallinnonalan sektorikohtaisten suoritteiden ja niihin kohdistuvien kustannusten aikasarjan vuosilta 2000 – 2006. Hallinnonalan tuottavuuslukujen lisäksi raportissa esitetään tuottavuuden keskeiset määritelmät sekä mittaamisen menetelmät.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) Tuottavuus, työn tuottavuus, kokonaistuottavuus, tulosohjaus.			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 5/012/2006			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2008:12		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-687-9 (nid.) 978-952-466-710-4 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN TUOTTAVUUDEN MITTAAMINEN

- 1 Johdanto**
- 2 Tuottavuuden mittaaminen**
 - 2.1 Valtion tuottavuustilastointi ja verrattavuus muihin tilastoihin**
 - 2.2 Tuottavuuskehitystä koskevan tiedon hyväksikäyttö oikeusministeriön hallinnonalalla**
 - 2.3 Käsitteet ja määritelmät**
- 3 Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuustietojen lähteet ja menetelmät virastoittain**
 - 3.1 Oikeusministeriö**
 - 3.2 Korkein oikeus**
 - 3.3 Korkein hallinto-oikeus**
 - 3.4 Hovioikeudet**
 - 3.5 Hallinto-oikeudet**
 - 3.6 Käräjäoikeudet**
 - 3.7 Erityistuomioistuimet**
 - 3.8 Tuomioistuimet**
 - 3.9 Ulosottotoiminta**
 - 3.10 Konkurssiasiamiehen toimisto**
 - 3.11 Oikeusapu**
 - 3.12 Syyttäjätöimi**
 - 3.13 Rikosseuraamusala**
 - 3.14 Tietosuojavaltuutetun toimisto**
 - 3.15 Onnettomuustutkintakeskus**
- 4 Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuuskehitys kehitetyillä mittareilla**
- 5 Tuottavuuden mittaamisen jatkokehitystarpeet**

1 Johdanto

Oikeusministeriö asetti 26.6.2006 tuottavuuden mittaamishankkeen jonka tavoitteena oli kehittää oikeusministeriön hallinnonalalle tuottavuutta kuvaavat mittarit, joilla voidaan edelleen arvioida hallinnonalan kokonaistuottavuuden kehittymistä vuosien 2000 - 2006 aikana. Hallinnonalan eri tehtäväalueiden tuottavuusmittareiden tuloksia voi hyödyntää hallinnonalan suunnittelussa ja kehittämisessä sekä kokonaistuottavuuden tarkastelussa. Tuottavuusmittareiden avulla laaditut tuottavuusindeksit tukevat hallinnonalan virastojen tulosohejausta. Tilastokeskus kerää vuosittain hallinnonalan tuottavuustiedot valtion tuottavuustilastoinnin seurantaan.

Oikeusministeriön tuottavuuden mittaamishanke on myös perusta valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimenpiteiden tuottavuusvaikutusten mittaamiselle ja seuraamiselle.

Tilastokeskuksessa on vuodesta 1996 alkaen kehitetty julkisten palveluiden tuottavuuden mittaamista osana kansallista tuottavuusohjelmaa. Tilastokeskuksen tuottavuusindeksi kuvaa tuotoksen muutosta suhteessa käytettyjen panosten muutokseen.

Hankkeen tuottavuusmittareiden kehittämistyö tapahtui yhteistyössä Tilastokeskuksen ja ministeriön asiantuntijoiden kanssa. Hankkeen koordinaatioryhmän puheenjohtajana toimi talousjohtaja Harri Mäkinen oikeusministeriöstä. Muut koordinaatioryhmän jäsenet olivat ylitarkastaja Kaija Hilpinen, OM/OHO, kehityspäällikkö Jouko Laitinen, OM/KPO, yliaktuaari Jani Heikkinen, Tilastokeskus, yliaktuaari Mira Lehmuskoski, Tilastokeskus ja suunnittelija Teemu Ollila, OM/TALY.

Tuottavuusmittarit kehitettiin kuudessa sektorikohtaisessa alatyöryhmässä. Tilastokeskus toimi konsultoivana asiantuntijana laskentapuitteiston ja tuottavuusmittareiden määrittelyssä. Hankkeessa määriteltiin ja arvioitiin hankkeen tavoite, alatyöryhmien tehtävät ja seurattiin indikaattoreiden kehitystyön etenemistä. Työryhmä jättää loppuraporttinsa oikeusministeriölle ja Tilastokeskukselle.

Helsingissä 26.2.2008

Harri Mäkinen

Jani Heikkinen

Jouko Laitinen

Kaija Hilpinen

Teemu Ollila

2 Tuottavuuden mittaaminen

2.1 Valtion tuottavuustilastointi ja verrattavuus muihin tilastoihin

Tässä raportissa esitetyt oikeusministeriön hallinnonalan virasto- ja laitospohjaiset tuotos- ja panostiedot muodostavat osan Tilastokeskuksen tuottavuustilastointia, jonka tilastointikohteena ovat kaikki valtion virastot ja laitokset. Valtion tuottavuustilasto kuvaa valtion tilivirastojen ja laitosten tuotoksen, työ- ja kokonaispanosten määrämuutoksia sekä näistä laskettuja työn ja kokonaistuottavuuden muutoksia. Tiedot julkaistaan kokonaistasolla (valtionhallinto yhteensä) ja hallinnonalatasolla. Tilasto ei sisällä valtion liikelaitoksia, valtion omistamia yrityksiä, rahastoja ja valtionapuyhdistyksiä. Kyselyn yksiköt kuuluvat Sektoriluokitus 2000 mukaiseen luokkaan S.1311 Valtionhallinto.

Tilasto sisältää tietoja valtion virastojen ja laitosten kokonaistuottavuuden ja työn tuottavuuden muutoksesta sekä tuotoksen, työpanoksen ja kustannusten muutoksesta vuodesta 1995 lähtien. Kunkin vuoden tiedot on laadittu niiden yksiköiden tiedoista, joista on saatavilla peräkkäisiltä vuosilta käyttökelpoiset ja vertailukelpoiset tiedot. Hallinnonalatasoiset tiedot julkaistaan niiltä hallinnonaloilta, joista on saatavissa riittävä tietomäärä. Tiedot tuotoksista ja panoksista kerätään valtion virastoilta ja laitoksilta internetin kautta käytettävällä sähköisellä tiedustelulomakkeella. Kyselyyn vastaava virasto tai laitos saa vastauksestaan palautteen, josta ilmenevät vastauksen perusteella lasketut panos- ja tuottavuusindeksit. Tilastokeskus julkistaa valtionhallinnon kokonais- ja hallinnonaloittaiset luvut kesäkuussa koskien edellisen kalenterivuoden tietoja.

2.2 Tuottavuuskehitystä koskevan tiedon hyväksikäyttö oikeusministeriön hallinnonalalla

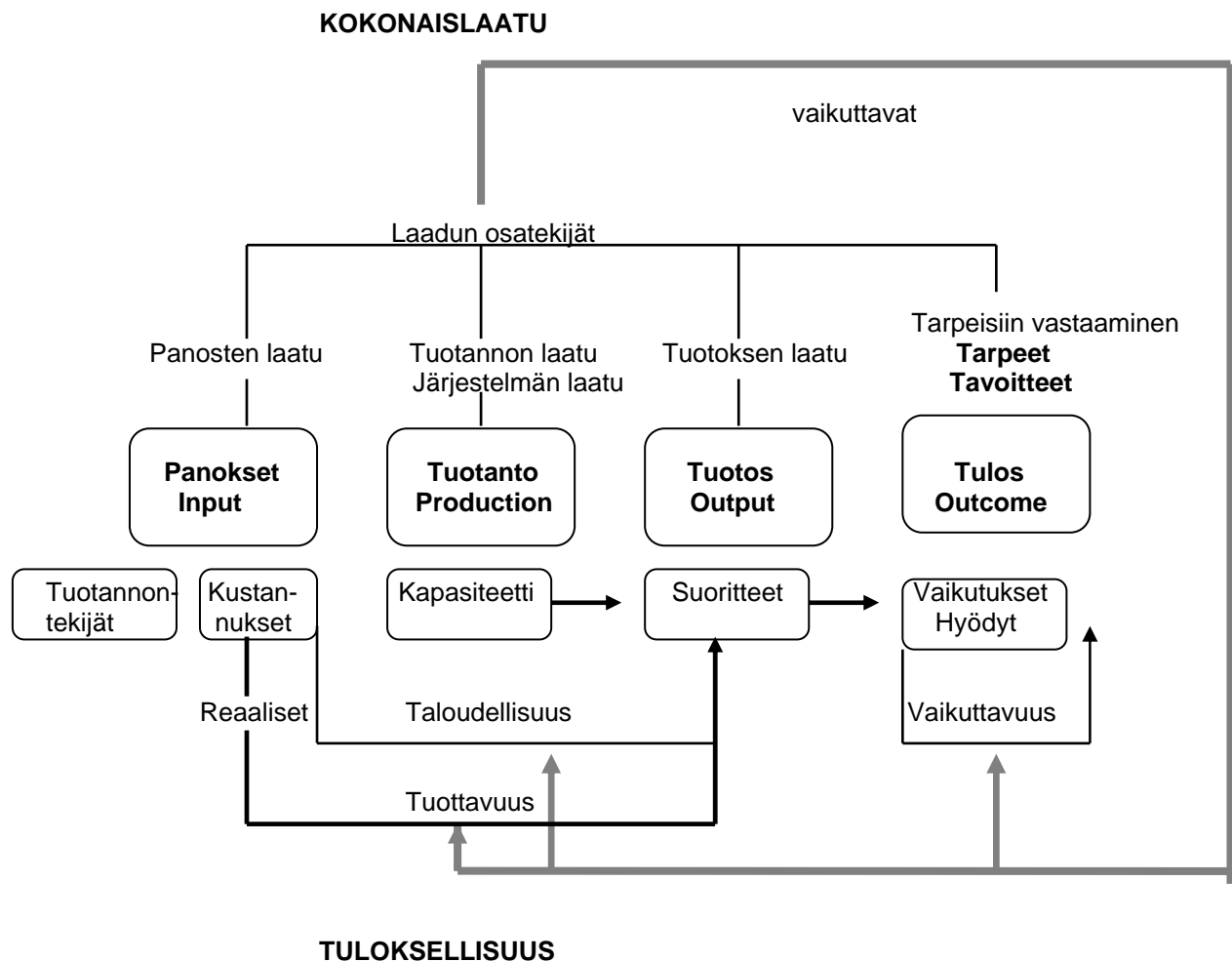
Tuottavuuskehitykseen liittyviä tunnuslukuja tarvitaan oikeusministeriön hallinnonalalla muun muassa seuraavissa käyttöyhteyksissä:

- *Valtion talousarvio- ja kehysvalmistelu sekä tuloksellisuuden raportointi.* Tuottavuuskehitys on keskeistä talousarvio- ja kehysvalmisteluprosessien *perusteluaineistoa*, esimerkiksi määrärahatarpeen perusteluna. Luotettava tuottavuuskehitystä koskeva tieto on tärkeä edellytys toiminnan tuloksellisuuden arvioinnille (esim. valtion tilinpäätöskertomuksessa, julkisessa keskustelussa).
- Toiminnan kehittäminen ja resurssien kohdentaminen. Arvioitaessa toiminnan tilaa, kehittämistarpeita ja –mahdollisuuksia hallinnonala- tai virastotasolla, tuottavuuskehityksen analysointi tuottaa olennaista tietoa päätöksenteon pohjaksi (esim. osaamisen, tietotekniikan, työmenetelmien, henkilöstön mitoituksen kehittämistarpeet).
- *Hallituksen tuottavuusohjelman toimenpiteitten ja vaikutusten arviointi.* Tuottavuuden kehitystä koskeva tieto on olennaista sekä tavoitteiden asettamisessa että toimenpiteitten vaikutusten arvioinnissa.
- *Hallinnonalan tulosohjaus.* Tuottavuustieto on keskeisessä asemassa vertailtaessa virastojen tuloksellisuutta ja analysoitaessa erojen syitä ja selkeytettäessä vertailuasetelmia.
- *Pitkän aikavälin tehokkuustarkasteluissa*, esimerkiksi kansainvälisissä vertailuissa ja vertailussa muun julkisenhallinnon kehitykseen.

2.3 Käsitteet ja määritelmät

Hankkeessa keskityttiin mittareiden kehittämiseen Tilastokeskuksen käyttämän tuottavuuskäsitteen mukaisesti, jolloin laskelmien tuottama vuosimuutosten vertailu on vertailtavissa muihin Tilastokeskuksen tuottavuuden muutosta kuvaaviin tilastoihin. Menetelmä mittaa ja osoittaa tuottavuuden kehitystä suhteessa aikaan. Menetelmällä voidaan siten havaita yksiköiden välisiä eroja tuottavuuden kehityksessä, mutta ei yksiköiden välisiä eroja tuottavuuden tasoissa tai yksiköiden välisiä tehokkuuseroja.

Kuva 1. Tuloksellisuuskehikko

Kuvassa 1. on esitetty muutamia keskeisiä tuloksellisuuden arviointiin liittyviä käsitteitä. Tuottavuustarkastelussa käytetyt käsitteet ovat panokset, tuotokset, tuotoksen laatu. Muut käsitteet ja niitä kuvaavat indikaattorit ovat osa kokonaistuloksellisuuden tarkastelua esim. tulosprisman kautta, mutta eivät suoraan liity tavoiteltuun panos-tuotos suhteen tarkasteluun tuottavuusindikaattoreiden avulla.

Tuotoksen määrän muutos, tuotoksen volyymi-indikaattori, on virastojen ja laitosten tuotosten määrän kustannus-, tulo- tai työaikaosuuksilla painotettu tuotosten määrän muutos. Käytännössä siis virastoille määritellyt suoritteet on painotettu yhteen joko kustannusten, tulo-osuuden tai työajan perusteella, jotta kokonaistuotoksen volyymien muutosta erilaisten suoritteiden osalta voidaan seurata.

Tuotosten laatuominaisuuksien muutos otetaan volyymien muutoksessa huomioon ensisijaisesti luokittelemalla tuotokset laatueroja kuvaaviin suoriteluokkiin. Tuotosten määrän muutoksessa on

voitu ottaa huomioon tuotoksen laatuominaisuuksien muutoksia jos mitattua tietoa on käytettävissä muutosestimaattien laskemiseksi.

Työpanoksen muutos, työpanoksen volyyymi-indikaattori, on työn määrän (henkilötyövuodet, työpäivät tai työtunnit) muutos.

Kokonaispanoksen muutos, kokonaispanoksen volyyymi-indikaattori, on valtion 4. –alkuisten liikekirjanpidon tilien *Toiminnan kulut yhteensä* -erän hallinnonaloittaisilla -indeksillä deflatoitu muutos. Kokonaispanoksen osatekijöitä ovat kulutetut aineet ja tarvikkeet, tavarat, työpanos, vuokrat, palvelut, muut kulut, sisäiset kulut, valmisteverastojen muutos ja valmistus omaan käyttöön sekä pääoman korvausta edustavat poistot. Kokonaiskulusta poistetaan suunnitelmasta poikkeavat poistot.

Deflatoinnilla poistetaan inflaation vaikutus kustannuksista. Henkilöstökulut, poistot ja toiminnan muut kulut deflatoidaan erillisillä kustannusindekseillä. Kustannusindeksinä on käytetty Tilastokeskuksen laatimia hallinnonalakohtaisia valtion menojen indeksejä henkilöstökuluille, poistoille sekä muille kuluille.

Työn tuottavuuden muutos saadaan jakamalla tuotoksen volyyymi-indikaattori työpanoksen volyyymi-indikaattorilla.

Kokonaistuottavuuden muutos saadaan jakamalla tuotoksen volyyymi-indikaattori kokonaispanoksen volyyymi-indikaattorilla. Muutokset lasketaan logaritmeina, koska näin eri tuotokset ovat symmetrisiä ja additiivisia.(kts. LIITE 1.).

Muita tuloksellisuutta ja tuottavuutta kuvaavia tietoja tuotetaan ja tutkimuksia tehdään yliopistojen lisäksi esimerkiksi Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa. Erillisissä tutkimuksissa on huomioitava laskettavien indikaattoreiden käyttötarkoitus. Esimerkiksi tuottavuuden vertailuun käytetyissä tutkimusmenetelmässä on tavoitteena verrata tuottavuutta tai tuloksellisuutta tutkimuskohteiden välillä ja pyrkiä arvioimaan vertailuysiköiden suhteellista paremmuutta. Näillä tutkimuksilla ei kuitenkaan saavuteta vertailtavuutta muun talouden välillä tuottavuuden vuosittaisesta kehityksestä.

3 Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuustietojen lähteet ja menetelmät virastoittain

Toimintaa kuvaavien mittarien määrittelyssä on hyödynnetty olemassa olevia toimintoja, jotka on määritelty oikeusministeriön hallinnonalalla käytössä olevaan TARMO-toimintolaskentasovellukseen. Tällä hetkellä TARMO-järjestelmä tuottaa kustannustietoja lakisääteisiin tarpeisiin ja virastojen keskeisten toimintaprosessien ja niihin kohdentuvien kustannusten arvioimiseen. TARMO-järjestelmän tuottama tieto ei kaikilta palvele erityisen hyvin tuottavuuden mittausta, koska laskentapuitteistoa ei ole jäsennetty ensisijaisesti suoritepohjaisena. TARMO-järjestelmän suoritteiden laskentapuitteistoa on tärkeä kehittää jatkossa niin, että se palvelee paremmin myös tuottavuuden mittaamista.

3.1 Oikeusministeriö

Oikeusministeriö osana valtioneuvostoa luo oikeuspolitiikan linjoja, kehittää säädöspolitiikka ja ohjaa hallinnonalaansa. Perustehtäviin kuuluu oikeusjärjestyksen ja oikeusturvan ylläpito ja kehittäminen sekä demokratian rakenteiden ja kansalaisten perusoikeuksista huolehtiminen. Ministeriö vastaa keskeisimpien lakien valmistelusta, oikeuslaitoksen toimintakyvystä ja tuomioiden täytäntöönpanojärjestelmistä.

Ministeriön samoin kuin hallinnonalan keskitettyjen tukitoimintojen tuottavuus määrittyy ennen muuta välillisesti hallinnonalan virastojen tuottavuuden kautta. Tuottavuuden mittaamisen peruskriteereinä pidetään suorite- ja panostietojen riittävää erittelyä ja luotettavuutta. Oikeusministeriön keskeinen valtionhallinnon tuottavuustarkastelussa huomioon otettava suorite on lainsäädäntö (hallituksen esitykset). Ministeriön muut suoritteet muodostuvat joko yksittäisistä varsin pienistä tehtäväkokonaisuuksista (esim. armahdusasiat) tai välillisesti hallinnonalan muiden toimijoiden kautta vaikuttavista suoritteista (esim. ohjaus- ja suunnitteluprosessit).

Lainvalmistelun suoritteiden lisäksi ministeriön toiminnassa ei ole erotettavissa sellaisia merkittäviä suoritekokonaisuuksia joiden tarkastelu tuottavuusnäkökulmasta olisi mielekästä. Lainsäädäntötyön tuottavuuden mittaaminen on kiinnostavaa kaikkien ministeriöiden ja koko valtioneuvoston kannalta. Tässä hankkeessa ei kuitenkaan onnistuttu kehittämään lainsäädäntötyön tuottavuuden mittaamisen kannalta mielekästä suoritemäärittelyä. Esimerkiksi hallitusten esitysten lukumäärän, pykäliden määrän tai perustelujen sivumäärän käyttämistä suoritemittareina ei pidetty perusteltuna.

3.2 Korkein oikeus

Taulukko 1. Korkeimman oikeuden suoritteet vuonna 2006

Ratkaistut asiat, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Ratkaistut asiat	3229	100

Taulukko 2. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-6	29	-10	-7	7	2
Työpanosindeksi	1	2	-4	-3	2	-3
Kokonaispanosindeksi	5	3	-4	-2	1	-6
Työn tuottavuusindeksi	-7	26	-6	-4	6	5
Kokonaistuottavuusindeksi	-11	25	-6	-4	6	9

Taulukko 3. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	94,0	121,1	108,8	101,6	109,0	111,4
Työpanosindeksi	100,0	101,1	103,4	99,2	96,6	98,2	95,5
Kokonaispanosindeksi	100,0	105,0	108,1	103,3	100,9	101,7	95,3
Työn tuottavuusindeksi	100,0	92,9	117,1	109,7	105,2	111,0	116,7
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	89,5	112,1	105,3	100,7	107,2	116,9

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Korkeimman oikeuden ratkaisuja ei ole jaettu juttutyyppin tai muun erottelevan tekijän perusteella, vaan kaikki ratkaisut ovat mukana samalla painoarvolla. Tällöin tuotoksen laatu vaihtelun erot jäävät huomioimatta.

3.3 Korkein hallinto-oikeus

Taulukko 4. Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteet vuonna 2006

Ratkaistut asiat, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Ratkaistut asiat	4006	100

Taulukko 5. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-21	5	3	-1	4	0
Työpanosindeksi	-8	2	-1	0	1	4
Kokonaispanosindeksi	-3	4	-4	1	1	-2
Työn tuottavuusindeksi	-14	2	4	-1	3	-4
Kokonaistuottavuusindeksi	-19	0	7	-2	3	2

Taulukko 6. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	79,0	82,6	84,8	84,1	87,3	87,2
Työpanosindeksi	100,0	91,5	93,4	92,4	92,2	92,8	96,3
Kokonaispanosindeksi	100,0	97,4	101,7	97,4	98,8	99,8	98,1
Työn tuottavuusindeksi	100,0	86,3	88,4	91,8	91,3	94,0	90,5
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	81,1	81,2	87,1	85,2	87,5	88,9

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Vuosi 2000 oli poikkeuksellinen vuosi korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Tuolloin KHO ratkaisi 1648 Natura-valitusasiaa, mikä nosti ratkaistujen asioiden määrän normaalia suuremmaksi. Tuottavuusindeksin muutos ei siis anna oikeaa kuvaa kehityksestä vuotta 2000 perusvuotena käyttäen.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja ei ole jaettu juttutyyppin tai muun erottelevan tekijän perusteella. Tällöin ongelmana on, että summaamalla kaikki oikeuden ratkaisut yhteen osa tuotoksen laatueroista jää huomioimatta.

3.4 Hovioikeudet

Taulukko 7. Hovioikeuksien suoritteet vuonna 2006

Ratkaistut asiat, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Ratkaistut asiat	12411	100

Taulukko 8. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	2	6	0	13	-7	-4
Työpanosindeksi	2	0	-1	0	-1	-1
Kokonaispanosindeksi	3	0	1	1	-2	-2
Työn tuottavuusindeksi	1	6	1	13	-7	-2
Kokonaistuottavuusindeksi	0	5	-1	12	-6	-2

Taulukko 9. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	102,5	108,3	108,4	122,8	113,8	109,7
Työpanosindeksi	100,0	101,5	101,5	100,4	100,8	100,2	99,0
Kokonaispanosindeksi	100,0	102,9	103,3	104,6	106,0	104,1	102,2
Työn tuottavuusindeksi	100,0	100,9	106,7	107,9	121,9	113,6	110,7
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	99,5	104,9	103,6	115,8	109,3	107,4

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Vuonna 2004 hovioikeuksissa ratkaistujen asioiden määrä kasvoi toiminnan tehostamiseksi käyttöön otetun seulontamenettelyn johdosta. Tuolloin seulontamenettelyssä ratkaistiin yli 3000 asiaa. Sen jälkeen määrä on korkeimman oikeuden asiassa antamien ennakkopäätösten johdosta laskenut ja oli vuonna 2006 noin 1700.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Hovioikeuksien ratkaisuja ei ole jaettu juttutyyppin tai muun erottelevan tekijän perusteella. Tällöin ongelmana on, että summaamalla kaikki oikeuden ratkaisut yhteen, osa tuotoksen laatueroista jää huomioimatta. TARMO-järjestelmässä mitataan toimintokohtaisia kustannuksia toistaiseksi vain yhdessä hovioikeudessa.

3.5 Hallinto-oikeudet

Taulukko 11. Hallinto-oikeuksien suoritteet vuonna 2006

Ratkaistut asiat, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Ratkaistut asiat	22720	100

Taulukko 12. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	1	8	7	-1	7	1
Työpanosindeksi	4	1	-1	0	2	2
Kokonaispanosindeksi	3	2	-1	0	0	-1
Työn tuottavuusindeksi	-3	6	9	-1	5	-1
Kokonaistuottavuusindeksi	-2	5	8	-1	7	2

Taulukko 13. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	101,2	108,9	116,6	115,8	123,4	124,7
Työpanosindeksi	100,0	103,9	105,1	103,6	103,9	105,8	107,5
Kokonaispanosindeksi	100,0	103,5	105,6	104,5	104,7	104,8	103,7
Työn tuottavuusindeksi	100,0	97,4	103,6	112,5	111,5	116,6	116,0
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	97,8	103,1	111,6	110,6	117,8	120,3

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Hallinto-oikeuksien suoritelmäärä on vuodesta 2000 lähtien jatkuvasti kasvanut mm. ulkomaalais-, kaava-, ympäristö- ja veroasioissa. Vuosina 2005 ja 2006 erityisesti autoveroasioissa.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Hallinto-oikeuksien ratkaisuja ei ole jaettu juttutyyppin tai muun erottelevan tekijän perusteella. Tällöin ongelmana on, että summaamalla kaikki oikeuden ratkaisut yhteen, osa tuotoksen laatueroista jää huomioimatta. TARMO-järjestelmässä mitataan toimintokohtaisia

kustannuksia(kaksi hallinto-oikeutta); eri suoritetyypeille (esim.ympäristö-/ vero-/ sosiaali-/ jne.) kohdistuvia kustannuksia koskevia tietoja ei järjestelmästä saada.

3.6 Käräjäoikeudet

Taulukko 14. Käräjäoikeuksien suoritteet vuonna 2006

Valmistuneet suoritteet, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Avioeroasiat	17 915	4,1
Erill. turvaamistoimet	319	0,5
Kiinteistöasiat	505 667	17,9
Konkurssiasiat	2 545	1,5
Laajana vir. riita-asiat	8 366	14,3
Muut hakemusasiat	16 366	3,7
Muut summaariset	493	0,1
Pakkokeinoasiat	6 809	3,8
Rikosasiat ja muut rik.oik	67 928	34,3
Sakon muuntoasiat	23 458	1,3
Summaariset asiat	149 293	13,9
Ulosottoasiat	951	0,5
Velkajärjestelyasiat	5 036	2,9
Yrityssaneeraus	310	0,2
Maa-oikeusasiat	526	0,8

Kustannusosuuksien laskenta, käräjäoikeudet:

Käräjäoikeuksien kustannusosuudet on laskettu asiaryhmittäin niin, että kullekin asiaryhmälle on kohdistettu kustannuksia sen mukaan, mikä on asiaryhmän osuus kokonaistyytymäärästä.

Työmäärät on laskettu kertomalla ratkaistujen asioiden lukumäärä kunkin asiaryhmän omalla painokertoimella. Painokertoimet on määriteltä asiaryhmittäisten työajanjakautumätietojen perusteella. Jakaumatiedot on selvitetty erillisellä kyselyllä. Painokertoimet pohjautuvat pääosin vuoden 2000 tietoihin. Vuonna 2003 hakemusasioiden painokerrointa korjattiin, kun merkittävä osa hakemusasioista siirtyi maistraatteihin.

Taulukko 15. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-1	3	-5	-1	0	-1
Työpanosindeksi	0	2	1	0	-1	-1
Kokonaispanosindeksi	0	0	-3	-1	-3	-4
Työn tuottavuusindeksi	-1	1	-6	-1	1	0
Kokonaistuottavuusindeksi	-1	3	-3	0	2	3

Taulukko 16. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	98,6	101,4	95,8	95,0	94,7	93,6
Työpanosindeksi	100,0	99,7	101,6	102,2	102,6	101,1	99,6
Kokonaispanosindeksi	100,0	100,0	100,2	97,6	96,7	94,1	90,8
Työn tuottavuusindeksi	100,0	98,9	99,8	93,7	92,6	93,7	94,0
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	98,6	101,2	98,2	98,2	100,6	103,2

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Käräjäoikeuksien pääasiaryhmissä saapuvien ja ratkaistujen asioiden kokonaismäärä on suhteellisen vakio koko tarkastelujaksolla 2000-2006. Jakson loppupuolella näkyvä työpanoksien hienoinen vähentyminen on ollut suunnitellun mukaista. Käräjäoikeuksien tuotosindeksin lasku vuonna 2003 johtuu lähinnä eräiden rekisteröintiasioiden siirtymisestä maistraattien käsiteltäväksi.

Maaliskuun alussa 2003 tuli voimaan lainsäädäntömuutokset, joilla eräät käräjäoikeuksissa hakemusasioina käsitellyt rekisteröintityyppiset asiat siirtyivät maistraattien tehtäviksi. Siihen saakka käräjäoikeuksien hakemusasioista valtaosa oli nimenomaan näitä suhteellisen vähän työllistäviä asioita. Työmäärää kuvaavissa painokertoimissa hakemusasioden painoarvossa ei ollut riittävästi otettu huomioon, että ennen vuotta 2003 hakemusasioden kokonaismäärästä suurin osa oli nimenomaan näitä yksinkertaisia rekisteröintityyppisiä asioita.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Käräjäoikeuksien arvioituja työmääriä tulisi tarkastaa jatkossa esimerkiksi summaaristen ja rikosasioden välillä, muun muassa TARMO:n määrittelyjä kehittämällä.

3.7 Erityistuomioistuimet

Taulukko 17. Erityistuomioistuinten suoritteet vuonna 2006

Valmistuneet tutkimukset, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Ratkaistut asiat, vakuutus oikeus	10 396	75
Ratkaistut asiat, markkinaoikeus	365	15
Ratkaistut asiat, työtuomioistuin	144	10

Taulukko 18. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	2	32	-1	4	3	1
Työpanosindeksi	8	9	-1	3	7	3
Kokonaispanosindeksi	13	12	-3	1	4	2
Työn tuottavuusindeksi	-5	21	-1	0	-4	-3
Kokonaistuottavuusindeksi	-10	18	1	3	-1	-1

Taulukko 19. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	102,1	134,7	133,0	138,0	142,6	143,5
Työpanosindeksi	100,0	108,0	117,4	116,7	120,6	129,3	133,7
Kokonaispanosindeksi	100,0	113,2	127,0	123,5	124,4	129,4	131,5
Työn tuottavuusindeksi	100,0	94,6	114,8	114,0	114,4	110,2	107,3
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	90,3	106,1	107,7	110,9	110,2	109,1

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Erityistuomioistuinten tuotosindeksin kehitys johtuu pääosin markkinaoikeudessa ratkaistujen asioiden määrästä. Markkinaoikeus perustettiin 1.3.2002 entisen markkinatuomioistuimen tilalle, jolloin ratkaisujen asioiden määrä kasvoi noin 10-kertaiseksi vuoden 2000 tasosta. Perusvuodeksi on tuottavuuskehityksen jatkotarkastelussa valittava esimerkiksi vuosi 2003. Suurimpana erityistuomioistuimena vakuutus oikeus ei ole pystynyt lisäämään ratkaisukapasiteettiaan.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

TARMO-järjestelmässä mitataan toimintokohtaisia kustannuksia; eri suoritetyypeille kohdistuvia kustannuksia koskevia tietoja ei järjestelmästä saada.

3.8 Tuomioistuimet yhteensä

Taulukko 20. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-1,6	5,0	-3,4	1,9	-1,2	-1,2
Työpanosindeksi	0,0	1,6	0,0	0,3	-0,6	-0,9
Kokonaispanosindeksi	0,8	1,0	-0,5	0,1	0,2	-0,2
Työn tuottavuusindeksi	-1,5	3,4	-3,3	1,7	-0,6	-0,3
Kokonaistuottavuusindeksi	-2,3	4,0	-2,9	1,8	-1,4	-1,1

Taulukko 21. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100	98,4	103,4	99,9	101,8	100,6	99,4
Työpanosindeksi	100	100,0	101,6	101,5	101,8	101,2	100,4
Kokonaispanosindeksi	100	100,8	101,8	101,3	101,4	101,6	101,5
Työn tuottavuusindeksi	100	98,5	101,8	98,4	100,0	99,4	99,0
Kokonaistuottavuusindeksi	100	97,7	101,6	98,6	100,4	99,0	97,9

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Tuomioistuimissa ratkaistujen asioiden määrä on tarkasteluajanjaksolla pysynyt suhteellisen vakaana, mutta pientä vuosittaista vaihtelua on havaittavissa. Perusvuoteen 2000 verrattuna ratkaisumäärä väheni vuonna 2001 ylimmissä tuomioistuimissa (KHO:n Natura) ja kärjäoikeuksissa, mutta ylitti vuonna 2002 kaikissa tuomioistuimissa KHO:ta lukuun ottamatta vuoden 2000 tason. Huomattavinta kasvu oli tuolloin markkinaoikeuden perustamisesta johtuen erityistuomioistuimissa. Tuotosindeksin lasku vuosina 2005 ja 2006 selittyy muun muassa hovi- ja kärjäoikeuksien ratkaisumäärien vähentymisellä. Tuolloin hovioikeuksien ratkaisumäärä laski seulontamenettelyn epäselvyyksistä johtuen ja kärjäoikeuksissa vähäisten rikosasioiden (liikennejuopumusasiat) vähentyessä.

Törkeiden rattijuopumusasioiden lukumäärä kasvoi vuosittain siten, että vuoden 2000 taso oli kaksinkertaistunut vuoteen 2004 mennessä. Vuonna 2005 ja 2006 asiamäärä on tässä asiaryhmässä vähentynyt merkittävästi kappalemääräisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Myös varkausrikosten määrä on vähentynyt.

3.9 Ulosottotoimi

Taulukko 22. Ulosottotoimen suoritteet vuonna 2006

Käsitellyt ulosottoasia, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Käsitellyt ulosottoasiat	2 233 586	100

Taulukko 23. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-1	9	7	-27	26	-11
Työpanosindeksi	-1	0	-2	-1	0	-3
Kokonaispanosindeksi	0	-2	-1	-3	2	-3
Työn tuottavuusindeksi	-1	9	9	-27	27	-8
Kokonaistuottavuusindeksi	-1	10	8	-25	24	-9

Taulukko 24. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	98,6	107,0	114,2	83,1	105,1	93,1
Työpanosindeksi	100,0	99,5	99,0	97,0	96,3	96,0	92,8
Kokonaispanosindeksi	100,0	100,0	98,4	97,7	94,6	96,7	94,2
Työn tuottavuusindeksi	100,0	99,2	108,1	117,8	86,3	109,4	100,3
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	98,6	108,8	117,0	87,9	108,6	98,8

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Ulosotossa käsiteltujen asioiden määrän vaihtelu selittyy suureksi osaksi ulosoton lainsäädäntöuudistuksilla ja ulosoton uuden tietojärjestelmän käyttöönottamisella, mitkä muutokset ovat ohjanneet myös ulosottoa hakevien velkojen käyttäytymistä. Ennen ulosottolain vuoden 2004 uudistusta ja tietojärjestelmän käyttöönottamista hakijat lähettivät ulosottoon uudistusperintään vanhoja yksityisoikeudellisia saataviaan ja ulosottolaitos valmistautui muutokseen palauttamalla varattomiksi todettujen velallisten asioita hakijoille. Tietojärjestelmähakijoiden omien järjestelmien yhteensovittaminen ulosoton Uljas-tietojärjestelmään on hidastanut perittäväksi lähetettyjen velkojen määrää. Syntynyt viive alkoi purkautua vuonna 2005 ja jatkui vielä vuonna 2007 (esim.. ajoneuvohallintokeskus ja Helsingin kaupungin päivähoitomaksut), jolloin käsiteltävien asioiden määrä vuoteen 2006 verrattuna nousi 17 %.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

TARMO-järjestelmässä mitataan toimintokohtaisia kustannuksia; eri suoritustypeille kohdistuvia kustannuksia koskevia tietoja ei järjestelmästä saada. Tarmo-järjestelmä on ollut käytössä kahdessa ulosottovirastossa ja kahdessa ulosotto-osastossa. Ulosottolaitoksen paikallisorganisaation siirryttyä 1.1.2008 alkaen kokonaisuudessaan oikeusministeriön hallinnonalalle, henkilötyövuosien ja kustannuskehityksen seuranta paranevat. Myös TARMO-järjestelmän laajentaminen ja kehittäminen mahdollistuvat. Kokonaisuudessaan tietojen luotettavuus paranee.

3.10 Konkurssiasiamiehen toimisto

Taulukko 25. Konkurssiasiamiehen toimiston suoritteet vuonna 2006

Valmistuneet suoritteet, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Alkaneiden konkurssipesien valvonta	1362	26
Erityistarkastukset	101	4
Julkisselvitykset	68	27
Koulutustilaisuudet	35	3

Taulukko 26. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	0	-3	-9	19	1	7
Työpanosindeksi	0	0	0	11	0	0
Kokonaispanosindeksi	0	-3	-4	9	-3	3
Työn tuottavuusindeksi	0	-3	-9	7	1	7
Kokonaistuottavuusindeksi	0	0	-5	9	4	5

Taulukko 27. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	100,2	97,6	89,0	106,1	107,2	115,1
Työpanosindeksi	100,0	100,0	100,0	100,0	111,1	111,1	111,1
Kokonaispanosindeksi	100,0	100,0	97,4	93,4	102,2	99,4	102,0
Työn tuottavuusindeksi	100,0	100,2	97,6	89,0	95,5	96,4	103,6
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	100,2	100,2	95,3	103,8	107,8	112,9

Arvio tuottavuuden kehityksestä:**Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:**

Konkurssiasiamiehen toimiston mitattavat suoritteet kattavat noin 60 prosenttia käytetystä työajasta. Tuottavuuden mittaamisen ongelmana on, että noin 40 prosenttia kuluista jää mitattavien tuotosten ulkopuolelle, jolloin ko. osuuden vuosittaisesta vaihtelusta johtuen mittaaminen on epäluotettavaa.

3.11 Oikeusapu

Taulukko 28. Oikeusavun suoritteet vuonna 2006

Valmistuneet suoritteet, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Oikeudellinen neuvo	18826	9,2
Hallintoviranomaisen käsittely	1017	1,0
Asiakirjan laatiminen	11754	23,1
Muu toimenpide	9659	14,2
Tuomioistuinkäsittely	50332	52,6

Kustannusosuuksien laskenta, oikeusapu:

Oikeusaputoimistojen kustannusosuudet on laskettu toimenpiteittäin niin, että kullekin toimenpiteelle on kohdistettu kustannuksia sen mukaan, mikä on toimenpiteen osuus kokonaistyömäärästä. Työmäärät on laskettu kertomalla ratkaistujen asioiden lukumäärä kunkin toimenpiteen omalla painokertoimella. Painokertoimet on määriteltä toimenpidekohtaisen työajan jakaumatietojen perusteella. Jakaumatiedot on selvitetty erillisellä kyselyllä vuonna 2004. Vuonna 2006 toteutettiin uusi kysely, joka tuli voimaan vuoden 2007 alusta.

Taulukko 29. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-1	-9	3	4	-1	-3
Työpanosindeksi	0	3	0	-1	0	0
Kokonaispanosindeksi	0	0	-2	-3	-4	4
Työn tuottavuusindeksi	-2	-11	3	5	-1	-3
Kokonaistuottavuusindeksi	-1	-9	5	8	3	-6

Taulukko 30. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	98,6	90,2	92,8	96,8	95,8	93,1
Työpanosindeksi	100,0	100,4	103,8	103,3	102,4	102,2	102,2
Kokonaispanosindeksi	100,0	100,0	100,4	98,0	94,9	91,4	94,7
Työn tuottavuusindeksi	100,0	98,2	86,9	89,8	94,6	93,7	91,1
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	98,6	89,8	94,7	102,0	104,8	98,3

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Tarkastelujaksolla oikeusaputoimistojen kokonaisasiamäärissä ei ole tapahtunut erityistä muutosta. Vuoden 2002 kesäkuussa voimaan tullut oikeusapu-uudistus näkyy tarkastelujaksolla. Oikeusapu-uudistus ei aiheuttanut merkittäviä muutoksia asiamäärien kehitykseen. Sen sijaan oikeusaputoimistojen toimintaan vaikutti uusien menetelmien käyttöönotto.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

TARMO-järjestelmässä mitataan toimintokohtaisia kustannuksia; eri suoritetyypeille kohdistuvia kustannuksia koskevia tietoja ei järjestelmästä saada.

3.12 Syyttäjän toimi

Taulukko 31. Syyttäjän toimen suoritteet vuonna 2006

Ratkaistut asiat	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Rangaistusmääräykset	228492	1,75
Liikennejuopumusasiat	22919	3,52
Muut tavanomaiset asiat	32231	12,45
Erittelemättömiä asioita	24802	20,85
Vaativia asioita	3377	21,24

Kustannusosuuksien laskenta, syyttäjän toimi:

Syyttäjähallinnon osalta kustannusosuudet laskettiin Syyttäjälaitoksen rakenne- ja resurssityöryhmän arvioimien, syyttäjien keskimäärin juttutyyppiä kohti käytettyjen aikojen avulla eksaktien ajankäyttötilastojen puuttuessa.

Taulukko 32. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	3,4	0,9	-6,0	7,2	-2,1	0,9
Työpanosindeksi	2,4	-0,2	-1,9	1,5	0,2	-1,4
Kokonaispanosindeksi	0,0	-1,6	-4,0	-1,2	-1,6	0,8
Työn tuottavuusindeksi	1,0	1,1	-4,2	5,6	-2,2	2,4
Kokonaistuottavuusindeksi	3,4	2,6	-2,1	8,5	-0,5	0,2

Taulukko 33. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100	103,4	104,3	98,0	105,1	102,9	103,9
Työpanosindeksi	100	102,4	102,2	100,2	101,7	101,9	100,4
Kokonaispanosindeksi	100	100,0	98,4	94,4	93,3	91,8	92,5
Työn tuottavuusindeksi	100	101,0	102,1	97,8	103,3	101,0	103,4
Kokonaistuottavuusindeksi	100	103,4	106,1	103,8	112,6	112,1	112,3

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Tuotosindeksin kehitykseen on viime vuosina vaikuttanut vaativien rikosasioiden määrän nousu. Työpanoksen muutokset ovat olleet vähäisiä. Vuodet 2003-04 ovat jonkinlainen taitekohta sekä kokonaispanoksen että tuotoksen kehityksessä. Vuosimuutokset näinä vuosina ovat yllättävän suuria. Tähän vaikuttaneiden syiden tarkempi analysointi edellyttäisi lisäselvityksiä.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Syyttäjätöiden tuotos-määrätietojen ja -osuustietojen saantia tulisi kehittää. Eräs ratkaisu voi olla kuluseurannan kehittäminen tai suoriteluokituksen karkeistaminen. Jatkossa olisi myös syytä parantaa suoritteiden ja kulujen seurantaa niin, että omina suoritteina saataisiin tiedot esitutkinnasta,

syyteharkinnasta ja oikeudenkäynneistä. Lisäksi tulisi suoritteet jakaa nyt käytettyihin liikenne, tavanomainen, vaativa ja erittelemätön luokkiin.

3.13 Rikosseuraamusala (VHL, KHL, RISE)

Taulukko 34. Rikosseuraamusalan suoritteet vuonna 2006

Suoritteet, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Yhdyskuntapalvelussa aloittaneet	3679	7
Keskivankiluku yhteensä	3778	90

Kustannusosuuksien laskenta, rikosseuraamusala:

Rikosseuraamusviraston osalta suoritteiden kustannusosuuksien laskeminen oli haasteellista. Tästä johtuen kustannusosuusjakoa eri tuotoksille ei pystytty laatimaan. Suoritetietojen lähteenä on käytetty rikosseuraamusviraston toimintakertomusta

Taulukko 35. Tuotos-, panos- ja tuottavuusindeksit (indeksien muutos edellisestä vuodesta)

Indeksin muutos, pari vuosivertailu, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	9,5	9,5	4,2	0,2	6,7	-3,3
Työpanosindeksi	1,4	1,1	-0,4	0,8	0,6	-1,4
Kokonaispanosindeksi	4,2	3,3	-1,6	0,7	3,4	-0,8
Työn tuottavuusindeksi	8,0	8,3	4,7	-0,5	6,0	-1,9
Kokonaistuottavuusindeksi	5,1	6,1	5,9	-0,5	3,2	-2,5

Taulukko 36. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100	109,5	119,9	125,0	125,3	133,7	129,3
Työpanosindeksi	100	101,4	102,6	102,1	102,9	103,5	102,1
Kokonaispanosindeksi	100	104,2	107,6	105,8	106,6	110,2	109,3
Työn tuottavuusindeksi	100	108,0	117,0	122,4	121,8	129,1	126,6
Kokonaistuottavuusindeksi	100	105,1	111,5	118,1	117,6	121,3	118,3

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Tuottavuutta koskevien tunnuslukujen kehitykseen on vaikuttanut lähinnä vankimäärän kehitys. Huomattava osa toiminnan kuluista koostuu kustannuseristä, jotka lyhyellä aikavälillä ovat lähes kiinteitä (esim. toimitilavuokrat ja henkilöstökulut). Käytettävissä oleva työpanos ja kokonaispanos eivät reagoi kovinkaan herkästi suoritemäärän (vankien määrä) muutoksiin, joten tuottavuusindeksin muutokset esimerkiksi parin kolmen vuoden aikavälillä voivat olla hyvinkin suuria. Tuotoksen mittaamista on tarpeen kehittää ottamalla vankimäärän lisäksi mukaan jokin muukin vankeinhoitolaitoksen toiminnan volyymia kuvaava suoritemittari.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Rikosseuraamusalan tuottavuuden seurannassa olisi päästävä tasolle, jolla kuluja voidaan kohdistaa kehitettyjen mittariaihoiden mukaisesti. Näin eri palvelutyypit tulisivat paremmin mukaan mittaukseen.

3.14 Tietosuojavalvottujen toimisto

Taulukko 37. Tietosuojavalvottujen toimiston suoritteet vuonna 2006

Suoritteet, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Annetut ratkaisut, kpl	2 149	
Lausunnot syyttäjille ja tuomioistuimille, kpl	40	
Pidetty esitelmät, kpl	49	
Suoritettavat tarkastukset, kpl	24	
Tietosuoja-lehti, levikki, kpl	3650	
Ennakkovalvonta, käsitellyt rekisteri-ilm, kpl	225	

Taulukko 38. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	34	53	-10	-5	22	13
Työpanosindeksi	11	-5	1	9	0	-3
Kokonaispanosindeksi	0	-1	-1	-1	2	1
Työn tuottavuusindeksi	21	61	-11	-12	23	-10
Kokonaistuottavuusindeksi	34	54	-9	-4	19	-13

Taulukko 39. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	134,2	205,2	185,3	176,6	216,1	188,7
Työpanosindeksi	100,0	111,1	105,6	106,6	116,2	115,8	112,8
Kokonaispanosindeksi	100,0	100,0	99,4	98,8	98,0	100,3	101,2
Työn tuottavuusindeksi	100,0	120,8	194,4	173,7	152,1	186,6	167,2
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	134,2	206,4	187,5	180,3	215,4	186,5

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Mittaamista tulisi kehittää päätuotosten kuluosuustietojen saannissa, jotta tuottavuuden ja taloudellisuuden seuranta olisi luotettavampaa. Tällä hetkellä kaiken toiminnan oletetaan heijastuvan ratkaisuihin, samalla kun muu toiminta jää mittaamatta.

3.15 Onnettomuustutkintakeskus

Taulukko 40. Onnettomuustutkintakeskuksen suoritteet vuonna 2006

Valmistuneet tutkinnot, kpl	2006	Kustannusosuus, prosenttia
Valmistuneet tutkinnot	60	100

Kustannusosuuksien laskenta, Onnettomuustutkintakeskus:

Onnettomuustutkintakeskuksen tuottavuuslaskennassa voitiin eritellä liikennelajeittain neljä eri tyyppistä onnettomuustutkinnan muotoa. Tuottavuuslaskennassa tuotokset joudutaan kuitenkin laskemaan yhteen kokonaistasolle, koska onnettomuustutkintatyypeille ei ole laskettavissa kuluosuuksia. Onnettomuustutkintakeskuksen tuottavuuslaskennan kehityskohteena on tutkimusten kuluosuuksien tai painokertoimien määrittäminen.

Taulukko 41. Indeksien muutos edellisestä vuodesta

Indeksin muutos, prosenttia	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	-14	-5	61	21	-23	5
Työpanosindeksi	0	3	-1	-2	0	10
Kokonaispanosindeksi	0	1	-2	-1	13	18
Työn tuottavuusindeksi	-14	-8	63	23	-23	-4
Kokonaistuottavuusindeksi	-14	-6	64	22	-31	-11

Taulukko 40. Kehitys indeksoituna, vuosi 2000 = 100

Indeksi, vuosi 2000=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tuotosindeksi	100,0	86,4	81,8	131,8	159,1	122,7	129,4
Työpanosindeksi	100,0	100,0	103,0	102,0	100,0	100,0	110,0
Kokonaispanosindeksi	100,0	100,0	101,3	99,6	98,8	111,2	131,0
Työn tuottavuusindeksi	100,0	86,4	79,4	129,2	159,1	122,7	117,6
Kokonaistuottavuusindeksi	100,0	86,4	80,8	132,4	161,0	110,4	98,7

Arvio tuottavuuden kehityksestä:

Onnettomuustutkimuskeskuksen vuosittainen tuottavuuden vaihtelu johtuu, suoritteiden eri vuosien satunnaisvaihtelusta tai suoritteiden epäsäännönmukaisista valmistumisajankohdista.

Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet:

Erilaisille onnettomuustutkimustyypeille tulisi määrittää keskinäiset kuluosuudet tai painokertoimet. Painokertoimien perusta tulisi olla arvioitu onnettomuustutkimustyyppien kulu, suhteessa muihin tutkimustyyppeihin (esimerkiksi A=100, B=50 ja C=10). Kuluosuuksien jaottelulla saataisiin osa tuotoksen sisäisestä vaihtelusta mukaan tuotosindeksiin ja tuottavuustarkasteluun. Tuloksellisuuden mittaamisen sekä seurannan kannalta pitäisi pystyä kohdentamaan kuluja jollekin tutkimustyyppi-tasolle, jotta tuottavuutta ja taloudellisuutta voitaisiin seurata.

4. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuuskehitys kehitetyillä mittareilla

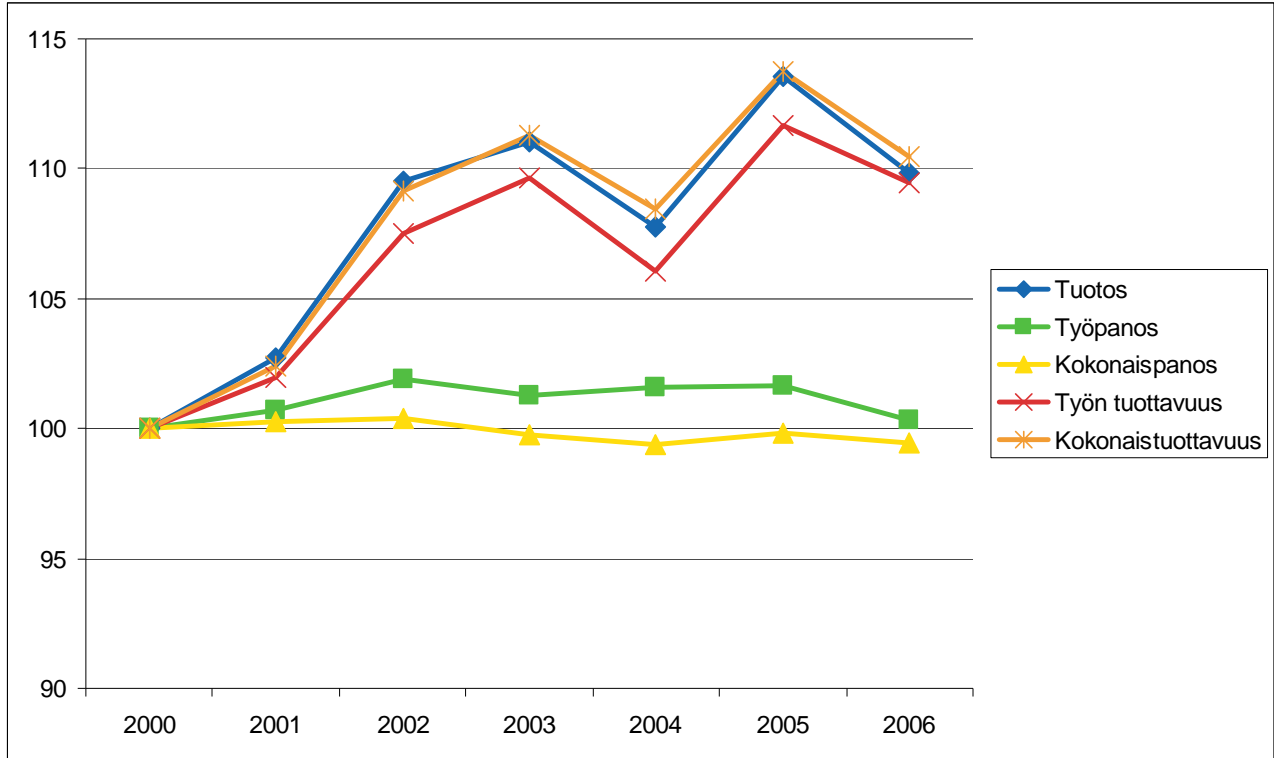
Hallinnonalan tuottavuusmittauksessa pyritään ensisijaisesti havaitsemaan hallinnonalan tuottavuuteen vaikuttavien toimenpiteiden vaikutuksia. Mittaus on toteutettu valitsemalla mittauskohteet ja mittarit niin, että mahdolliset hallinnossa tapahtuvat muutokset eivät tuota mittausongelmia.

Yksikkötasolla tuotos ja tuottavuusmittareita voidaan käyttää rajoitetusti. Tuottavuuskehitys voi joidenkin virastojen osalta olla tempoilevaa, koska toimenpiteet, kulut ja tulokset voivat sijoittua eri kalenterivuosille ja toisaalta tuottavuuden kehittyminen ei ole luonteeltaan tasaista vaan uudet toimintatavat ja ongelmat näkyvät voimakkaina. Työn tuottavuutta ja kokonaistuottavuutta seurataan mittauksessa vuosittain, mutta tuloksia on seurattava muutaman vuoden aikajaksona, esimerkiksi kolmen vuoden keskiarvoina. Yksittäisen laitoksen kohdalla myös kategoriset tavoitteet on osattava asettaa pitemmälle aikavälille. Vuosittainen tavoitteenasettelu ja seuranta tuottavuudelle edellyttää tarkkaa organisaation toiminnan syy-/seuraussuhteiden hallintaa ja tehokkaita suunnittelukäytäntöjä. Hallinnonalatasolla tuottavuusmittauksen tuloksia voidaan käyttää osana vuosittaista seurantaa, vaikka myös hallinnonalatasolla on syytä katsoa pitempiaikaisia kehityssuuntia.

Oleellista tuottavuusindikaattoreiden laskennassa on pyrkiä etsimään syitä havaitulle kehitykselle. Syiden ja selitysten etsimisen tulisi paljastaa keskeiset toimintaa edistävät tai haittaavat tekijät.

Näiden asioiden paljastuminen tulisi edesauttaa varautumisessa tulevaisuudessa vastaaviin uusiin tekijöihin. Toisaalta indeksityyppisessä lähestymisessä isot ja pienet syyt tulevat asetetuksi mittakaavaan niin, että keskittyminen pieniin tuottavuusvaikutuksiin näkyy vain pieninä kokonaisvaikutuksina.

Taulukko 41. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuuskehitys

Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuuskehitystä tarkastelemalla voidaan panoskäytön olevan lähes muuttumaton aikavälillä 2000-2006. Uusia tuotantopanoksia ei siis ole otettu käyttöön, vaikka samalla tuotostmäärä on kasvanut lähes kymmenen prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2006. Tuottavuus on siis parantunut selvästi ja keskimääräinen vuotuinen työn ja kokonaistuottavuuskehitys on kasvanut yli 1,5 % tarkastellulla aikavälillä.

Painotettu tuotoksen muutos	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Oikeusministeriö/Erityistuomioistuimet	0,000	0,004	0,000	0,001	0,001	0,000
Oikeusministeriö/Korkein hallinto-oikeus	-0,004	0,001	0,000	0,000	0,001	0,000
Oikeusministeriö/Hallinto-oikeudet	0,001	0,004	0,004	0,000	0,003	0,001
YK:n yhteydessä toimiva Eur. krim.politiikan inst.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kuluttajariitalautakunta	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001
Oikeusministeriö/Oikeusapu	-0,001	-0,004	0,001	0,002	0,000	-0,001
Oikeushallinnon palvelukeskus	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Oikeusministeriö	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Oikeusrekisterikeskus	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000
Onnettomuustutkintakeskus	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000
Valtakunnansyyttäjänvirasto / Syyttäjälaitos	0,002	0,000	-0,003	0,004	-0,001	0,000
Tietosuojavaltuutetun toimisto	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000
Konkurssiasiamiehen toimisto	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Oikeusministeriö/Ulosottotoiminta	-0,002	0,012	0,009	-0,044	0,031	-0,016
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Oikeusministeriö/Hovioikeudet	0,002	0,004	0,000	0,010	-0,006	-0,003
Oikeusministeriö/Korkein oikeus	-0,001	0,004	-0,002	-0,001	0,001	0,000
Oikeusministeriö/Käräjäoikeudet/oikeudet	-0,003	0,006	-0,012	-0,002	-0,001	-0,002
Rikosseuraamusvirasto	0,032	0,032	0,014	0,001	0,025	-0,013
OM hallinnonalan tuotosindeksi	102,72	106,65	101,35	97,08	105,35	96,75

Tulkittaessa syitä kehitykseen tulee katsoa mitkä tekijät ovat vaikuttaneet eniten tuotoksen kasvuun. Hallinnonalan tuottavuusmittauksessa eri virastot painotetaan yhteen käyttämällä kokonaiskuluja. Näin muutokset suurissa virastoissa näkyvät kasvuna tai laskuna suuremmalla painolla. Taulukosta (yllä) näkee, että hallinnonalan tuotos ja näin myös tuottavuuskehitystä edistää valtaosaltaan Rikosseuraamusalan tuotosmäärän kasvu, jossa käytettiin mittarina keskivankilukua ja yhdyskuntapalvelussa aloittaneita. Näistä keskivankiluvun kasvu on aiheuttanut jokaisena vuotena tuotosmäärän kasvun koko hallinnonallalla. Pientä kasvua on aiheuttanut myös ulosottotoiminnan volyymin kasvu. Muilla yksiköillä muutosten vaikutus hallinnonalan kehitykseen on ollut lähinnä marginaalista.

5. Tuottavuuden mittaamisen jatkokehitystarpeet

Tilastokeskuksen ylläpitämään valtion tuottavuustilastoon käytetään tässä hankkeessa määriteltyjä suoritteita vuoden 2007 tuottavuustiedoista alkaen. Edellä jaksoissa 3 ja 4 esitetyt tuottavuusindikaattorit ja -laskelmat kattavat valtionhallinnon tuottavuuden mittaamisen kannalta olennaisen osan hallinnonalan suoritteista. Tuottavuuden mittaamiseen liittyy kuitenkin monia kehittämistarpeita tiedon kattavuuden ja luotettavuuden parantamiseksi.

- Tuottavuuden mittaamisen jatkotyössä olisi hyödyllistä nyt tehtyä tarkastelua syvällisemmin arvioida lainsäädäntötyön suoritteita ja tehtävän luonteeseen soveltuvia indikaattoreita.
- Tuottavuuslaskennasta ulkopuolelle nyt jääneiden hallinnonalan pienten erillisviranomaisten suoritelmääritystä tulisi täsmentää ja kehittää TARMO-toimintolaskentasovellusta niin, että olennaisille suoritteille voidaan luotettavasti kohdentaa kustannukset. Hallinnonalakokonaisuuden kannalta erityisesti Oikeusrekisterikeskuksen osuus tulisi saada ajan tasalle.

- Vaikka hallinnonalan palvelukeskusten eli Oikeushallinnon palvelukeskuksen ja Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen sekä eräiden hallinnonalan muiden keskitettyjen tukipalvelujen tuottavuuskehitys vaikuttaa hallinnonalan ja virastojen tuottavuuteen valtionhallinnon tuottavuuskehikossa vain välillisesti, niiden tuottavuuden seuranta ja arviointi sekä vertailu muun valtionhallinnon vastaavien toimintojen tuottavuuteen on yhtä tärkeää kuin varsinaisen (ulkoisen) suoritustuotannonkin.
- Rikosseuraamusalan osalta hankkeessa on kyetty määrittelemään useita toiminnan luonteen kannalta nykyistä kehittyneempiä suoritemittareita, mutta laskentajärjestelmiä on vielä kehitettävä mm. Tarmo-toimintolaskentasovelluksen osalta niin, että näille suoritteille voidaan luotettavasti kohdentaa kustannukset.
- Tuottavuuden mittaamista on jatkossa edelleen järjestelmällisesti kehitettävä ministeriön ja hallinnonalan viranomaisten yhteistyönä. Kehittämistarpeita on lyhyesti käsitelty kunkin virastoryhmän osalta edellä kohdassa 3. (*Tuottavuuden mittaamisen kehittämistoimenpiteet*) Jatkokehittämistoimenpiteistä laaditaan erillinen suunnitelma. Erityisen tärkeää on, että ministeriön osastot ja yksiköt jatkavat kehittämistyötä omilla toimialoillaan vuorovaikutuksessa hallinnonalan virastojen kanssa.

LIITE 1. Indeksikaavat

Indeksikaavan taustalla on teoreettisen tuotantofunktion perusteella johdetusta tuottavuuden muutosaste jatkuvan ajan tapauksessa, joka perustuu Divisia indeksiin. Indeksia kuitenkin joudutaan approksimoimaan epäjatkuvalle (Divisia-) Törnqvist indeksillä, jota pidetään parhaana tähän tarkoitukseen käytettynä ns. ideaalisena indeksinä. Käytännössä laskentakaava tuottaa muita indeksikaavoja tarkemman prosenttumuutoksen kahden tarkasteluvuosien välillä.

Tuotos- ja panosindikaattoreista muodostettava Divisia-Törnqvist indeksi tuotokselle ja panokselle on:

$$\frac{Q_t}{Q_{t-1}} = \exp\left(\sum_{i=1}^n \bar{w}_{i,t} \ln \frac{q_{i,t}}{q_{i,t-1}}\right), \text{ missä}$$

$$\frac{Q_t}{Q_{t-1}} = \text{tuotos(panos)määrien suhde ajankohtana } t \text{ (edellinen vuosi } t-1)$$

n = tuotosten (panosten) lukumäärä

$$\ln \frac{q_{i,t}}{q_{i,t-1}} = \text{luonnollinen logaritmi tuotoksen (panoksen) } i \text{ määrien suhteesta vuonna } t \text{ ja } t-1$$

$\bar{w}_{i,t}$ = tuotoksen (panoksen) i painokerroin kahden peräkkäisen vuoden keskiarvona

$$\bar{w}_{i,t} = \frac{w_{i,t} + w_{i,t-1}}{2}, \left(\sum_{i=1}^n \bar{w}_{i,t} = 1\right).$$

Indeksikaavaa käytetään sekä tilastoyksikön ilmoittamien tuotostietojen yhdistämiseen yksikön tuotosindeksiksi että tilastoyksiköiden tuotos- ja panostietojen yhdistämiseen hallinnonalan ja valtion kokonaisindekseiksi. Painoina käytetään yksiköiden ilmoittamia toiminnan kulu- ja työpanostietoja. www.tilastokeskus.fi